

SAKSFREMLEGG

Sak nr.

Saksmappe nr: 2016/3195 Arkiv: Saksbehandler:
**Ingeborg
Rivelsrud**

Til behandling i:

Saksnr	Utvalg	Møtedato
11/2017	Grunnskole-, barnehage- og kulturutvalget	21.02.2017
22/2017	Kommunestyret	07.03.2017

Lier kommunes frivillighetspolitikk

Kommunestyrets vedtak:

1. Frivillig sektor er en vesentlig ressurs og bidragsyter for å sikre gode tilbud og aktive lokalsamfunn i Lier kommune. Vedlagte frivillighetsplattform datert 18.01.2017 legges til grunn for samarbeid framover.
2. Lier kommune inngår samarbeidsavtaler på noen områder der dette anses som hensiktsmessig for begge parter. For de kommende årene prioriteres avtaler innenfor følgende områder:
 - Lavterskeltilbud for barn og unge
 - Inkludering og deltakelse for flyktninger og innvandrere
 - Tilbud til mennesker med spesielle bistandsbehov
 - Tilbud til ensomme, hjelpetrengende eldre
 - Aktiv deltakelse i samfunnsutviklingsprosjekterDet kan inngås flere avtaler knyttet til hvert tema. Avtaler kan selvsagt også inngås på andre områder dersom dette blir aktuelt.
3. Liers frivillighetsplattform og evt. underliggende avtaler og regler legges fram til orientering og med muligheter for justeringer i hver kommunestyreperiode.

Kommunestyrets behandling:

GBK-utvalgets innstilling ble vedtatt enstemmig.

Tove Hofstad (V) bestilte følgende melding:

«Status i arbeidet med å etablere borgertog i forbindelse med 17. mai-arrangement i Lierbyen, jfr. HP-vedtak pkt. 2.29.»

Grunnskole-, barnehage- og kulturutvalgets innstilling til kommunestyret:

4. Frivillig sektor er en vesentlig ressurs og bidragsyter for å sikre gode tilbud og aktive lokalsamfunn i Lier kommune. Vedlagte frivillighetsplattform datert 18.01.2017 legges til grunn for samarbeid framover.
5. Lier kommune inngår samarbeidsavtaler på noen områder der dette anses som hensiktsmessig for begge parter. For de kommende årene prioriteres avtaler innenfor

følgende områder:

- Lavterskeltilbud for barn og unge
- Inkludering og deltakelse for flyktninger og innvandrere
- Tilbud til mennesker med spesielle bistandsbehov
- Tilbud til ensomme, hjelpetrengende eldre
- Aktiv deltakelse i samfunnsutviklingsprosjekter

Det kan inngås flere avtaler knyttet til hvert tema. Avtaler kan selvsagt også inngås på andre områder dersom dette blir aktuelt.

6. Liers frivillighetsplattform og evt. underliggende avtaler og regler legges fram til orientering og med muligheter for justeringer i hver kommunestyreperiode.

Grunnskole-, barnehage- og kulturutvalgets behandling:

Rådmannens forslag til vedtak ble fremmet og enstemmig vedtatt.

Rådmannens forslag til vedtak:

7. Frivillig sektor er en vesentlig ressurs og bidragsyter for å sikre gode tilbud og aktive lokalsamfunn i Lier kommune. Vedlagte frivillighetsplattform datert 18.01.2017 legges til grunn for samarbeid framover.
8. Lier kommune inngår samarbeidsavtaler på noen områder der dette anses som hensiktsmessig for begge parter. For de kommende årene prioriteres avtaler innenfor følgende områder:
 - Lavterskeltilbud for barn og unge
 - Inkludering og deltakelse for flyktninger og innvandrere
 - Tilbud til mennesker med spesielle bistandsbehov
 - Tilbud til ensomme, hjelpetrengende eldre
 - Aktiv deltakelse i samfunnsutviklingsprosjekterDet kan inngås flere avtaler knyttet til hvert tema. Avtaler kan selvsagt også inngås på andre områder dersom dette blir aktuelt.
9. Liers frivillighetsplattform og evt. underliggende avtaler og regler legges fram til orientering og med muligheter for justeringer i hver kommunestyreperiode.

Rådmannens saksutredning:

Sammendrag:

Frivillig sektor utgjør en omfattende og svært viktig del av vårt samfunns samlede verdiskapning, tjenestetilbud og lokalsamfunnsorganisering, og bidrar årlig iflg SSB med oppunder 150.000 frivillige årsverk i Norge, innenfor et bredt spekter av samfunnsområder. Dette utgjør 100-120 milliarder kroner. Forskere på frivillighet sier at så mye som mer enn 60% av befolkningen deltar i frivillig arbeid. Omfanget av frivillig innsats i Norge er stabilt høyt og delvis økende. Lier idrettsråd beregnet i 2013 ut fra sentrale tall idrettens samfunnsbidrag i Lier til kr 72 mill. Det er ikke alltid umiddelbart samsvar mellom ulike statistikker, men det er udiskutabelt at verdien av frivillig innsats er betydelig og avgjørende

for vårt samfunn.

I Lier kommune finnes et meget aktivt foreningsliv og mange engasjerte frivillige. Lier kommune ønsker å tilrettelegge for dette, og sikre samspill og samarbeid der dette er ønskelig og nødvendig for å kunne opprettholde og utvikle gode tilbud og lokalsamfunn.

Utgangspunktet for saken ligger i «For kropp og sjel – en melding om kultur, idrett og friluftsliv 2013-25» (vedtatt i kommunestyret høsten 2013) og i konklusjoner etter frivilligseminar gjennomført høsten 2015. I tillegg tar saken opp i seg flere bestillinger fra handlingsprogrammet for 2016-19 (HP).

Forslagene i saken har framkommet via en samarbeidsprosess der både foreningsliv, folkevalgte og administrasjon har deltatt i felles arbeidsgruppemøter gjennom hele 2016, og med mulighet for innspill via høring og åpent møte høsten 2016.

Foreninger og frivillige er i hovedsak fornøyde med samspill og samarbeid med kommunen, men det er både fra frivillig sektor og folkevalgte ønsket en tydelig og strategisk frivillighetsplattform for kommunen. Det er også fra flere sider ønskelig med noen nye samarbeidsavtaler på prioriterte områder. Slike områder er foreslått i saken, med utgangspunkt i behov og muligheter til å realisere samarbeidet.

Saken gir anledning til å drøfte frivillighetens utfordringer og behov, felles utfordringer og samarbeidsmuligheter.

Vedlegg:

- Ti frivillighetspolitiske bud
- Forslag til Liers frivillighetspolitiske plattform
- Skisse til samarbeidsavtaler

Utredning:

1. Sakens bakgrunn

I 2013 ble «For kropp og sjel – en melding om kultur, idrett og friluftsliv 2013-25» vedtatt, der bl.a. tilrettelegging bl.a. i form av arenaer og tilskudd, samarbeid og dialog mellom kommunen og frivillig sektor ligger som del av strategien for et godt kultur- og fritidstilbud, god folkehelse, bred integrering og deltakelse - og levende lokalsamfunn.

Årlige dialogmøter mellom frivillige, foreninger, folkevalgte og administrasjon ble forutsatt gjennomført som en sikring av det gode samarbeidet, og har vært gjennomført hver høst siden vedtaket ble fattet. Det har i tillegg vært flere tematiske særmøter – bl.a. vedr. kulturscenen og knyttet til idrett.

I meldingens pkt 7.3.8 som særlig omhandler de prioriterte utfordringene i samarbeidet mellom kommunen og frivillige, ble tre punkter særlig trukket fram:

- *Samarbeid skole/SFO og idrettslag/friluftslivsorganisasjoner*
- *Samarbeid mht. integrering og deltakelse for flere, samt redusert frafall i ungdomsårene, særlig innen idretten*
- *Bedre tallgrunnlag for frivilligheten*

I handlingsprogrammet for 2016-19 ble det vedtatt å jobbe videre med å sikre en god dialog

og tilrettelegging for at frivillighetsressursen kan brukes på en god måte innen områder som omsorg og undervisning, og å legge til rette for lokale tilpasninger av «Sunne og aktive liunger» ved alle skolene etter modell fra Oddevall og Sylling. Disse oppdragene er tatt med i grunnlaget for denne saken, og ligger til grunn for forslaget om samarbeidsavtaler på skoleområdet.

To særlige utfordringer har også hatt stor politisk interesse det siste året: Å motvirke «utenforskap» og bosetting og inkludering av flyktninger. I tillegg har folkehelseperspektivet et sentralt fokus i Lier, og lavterskel aktivitetstilbud i regi av foreninger er tiltak som har fått prioritet. Det har derfor også vært jobbet med å avklare de kommunale ønskene, behovene og mulighetene for økt samarbeid med foreninger og frivillige som del av foreliggende saksprosess.

Etableringen av BUA Lier og styrking av ressursinnsats knyttet til lavterskeltilbud og ulike fattigdomstiltak bidrar også som nye forutsetninger for økt samarbeid og deltakelse.

Saken samler derved mange av de utfordringer og muligheter som er kjent og relevante ifht frivillig sektor som i denne saken omfatter både det lokale foreningslivet og enkelt-frivillige som bidrar i lokalsamfunnet. Saken legger opp til å fastsette tydelige kommunale grep for best mulig å sikre en fortsatt sterk, aktiv og samfunnsviktig frivillig sektor i kommunen, via en nærværende, tilretteleggende, løsningsorientert og samarbeidspositiv kommunal sektor.

2. Frivilligheten i Lier i dag - dagens frivillighetspolitikk i praksis

Lier har *en omfattende, bred og aktiv frivillig sektor*. Vi har for øyeblikket ingen eksakt oversikt over antall lokale foreninger, men ut fra tidligere oversikter ligger tallet på ca 150, flere med mange undergrupper. Foreningene våre har fra ca 10 til ca 2200 medlemmer (tall fra idrettsregisteret 2016), med Holtsmark Golfklubb som største klubben, med Lier IL som nest største klubben med ca 1400 medlemmer og Drammen og Omegn Rideklubb som nr 3 med ca 900. Den organiserte idretten alene omfatter ca 30 idrettslag med samlet ca 9.000 registrerte medlemskap pr 2016¹. Vår største kulturorganisasjon er Lier Historielag med 556 medlemmer, mens hovedtyngden av organisasjonene i Lier ligger på mellom 25 og 80 medlemmer og omfatter hele spekteret av organisasjonstyper og formål, fra de aktivitetsbaserte via de humanitære og til de interessebaserte politiske og helserelaterte m.fl.

Lier kommune har *flere tilretteleggingstiltak* overfor foreningslivet og frivillige.

Hovedoversikten er samlet på kommunens nettside <http://www.lier.kommune.no/kultur-og-fritid/for-foreninger-og-frivillige/>

Kommunen og frivilligheten har *svært mange felles mål*, bl.a. å sikre gode aktivitetstilbud, arenaer og møteplasser innenfor idrett, friluftsliv, fysisk aktivitet, kultur og mht. ulike interesser og sosiale behov. Der frivilligheten motiveres av egeninteresse og personlige eller foreningsforankrede prioriteringer, ser kommunen at tilbudene i frivillig regi gir innbyggerne muligheter som det offentlige alene aldri vil kunne sikre. Det gir både god folkehelse, god lokalsamfunnsutvikling og god lokaldemokrati-bygging å tilrettelegge for frivillighet. Det kommunale tjenestetilbudet sammen med det frivillige tilbudet gir stor bredde, og på mange områder vil et tett samarbeid kunne øke kvaliteten på tilbud som begge parter ønsker å prioritere.

¹ Noen idrettslag har ikke registrert medlemmer i 2016, så tallet ligger nok noe høyere.

Lier kommune har inngått *mange samarbeids- og partnerskapsavtaler* med deler av foreningslivet bl.a.:

- Samarbeidsavtaler som bl.a. fastlegger samspillsrutiner med Lier idrettsråd og Lier kulturråd
- Samarbeidsavtale vedr. drift av Eiksetra og Garsjøkoa med DNT Drammen og Omegn, samt avtale vedr. økt aktivitetstilrettelegging ved Eiksetra
- Samarbeidsavtale vedr. utvikling og drift av Lier Bygdetun med stiftelsen Lier Bygdetun
- Driftsavtaler med flere idrettslag vedr. drift av kunstgressbaner (har også hatt investerings-avtaler vedr. samme anlegg)
- Beredskapsavtale med Lier Røde Kors og Lier sanitetsforening
- Samarbeidsavtaler vedr. «åpen hall»/lavterskeltilbud med flere idrettslag
- Samarbeid med Kiwanis knyttet til å sikre deltakelse i kultur og fritidstilbud for barn og unge

Kommunen har også flere enklere driftsavtaler med Skiforeningen og Breiliåsens Venner vedr. løypekjøring. Vi er også medlemmer av Oslofjorden Friluftsråd og Oslo og Omlands Friluftsråd som danner utgangspunkt for mer konkrete avtaler om praktisk samarbeid, bl.a. om friluftsskoler og åpne aktivitetsdager.

Lier kommune samarbeider mye med foreningsliv og frivillige om gjennomføring av prosjekter og arrangementer. De store arrangementene som Lierdagene, Eplefestivalen, Tidsreisen og Rockefeller der kommunen er prosjektledere, ville ikke latt seg gjennomføre uten slikt samarbeid. At Lier ble kåret til Årets friluftslivskommune i 2015 skyldes ikke minst det store engasjementet fra ulike foreninger og frivillige.

Flere kommunale virksomheter har kontakt med foreninger og frivillige. Kultur og fritid er den virksomheten som har den bredeste kontaktflaten overfor frivillige og foreningsliv, med hovedvekt på foreninger og frivillighet knyttet til kultur, idrett og fritid, men også i noen grad med aktiviteter ifht. omsorg, undervisning og velferd. Virksomheten har flere roller vv frivillig sektor, som tilrettelegger, koordinerer, samarbeider og markedsfører:

- Lier Frivilligsentral tilrettelegger, koordinerer og markedsfører både møteplasser, tjenester, tilbud og oppgaver i regi av frivillig innsats, låner ut lokaler og bistår med praktisk hjelp til frivillige og foreninger.
- Kulturkontoret og Ungdomskontoret leier/låner ut kommunens lokaler til foreninger, gir tilskudd til drift, arrangementer og prosjekter til foreninger, og samarbeider med frivillige og foreninger om tiltak, aktiviteter, arrangementer og prosjekter. Vi inngår avtaler med foreninger der dette er naturlig/nødvendig, arrangerer møter og kurs for frivillige og foreninger, bidrar med markedsføring av tilbud i regi av foreninger bl.a via nett og sørger for politiske avklaringer og vedtak der slike trenges. Ungdomskontoret sitter i interne nettverksgrupper bl.a. Nettverk fritid barn og unge og i Ungdomshjelpe, som bl.a. har fokus på å sikre aktiviteter, opplevelser og mestring for alle barn/unge uansett bakgrunn og situasjon. Ungdomskontoret åpnet et utstyrlager (BUA) i desember 2016, til gratis bruk for enkeltpersoner, idrettslag, skoler m.fl.
- Park – idrett – friluftsliv drifter kommunale uteanlegg som brukes bl.a. av frivillige og leier/låner ut kommunens utendørs idrettsanlegg, samt samarbeider og bistår praktisk ved diverse arrangementer.
- Lier kulturscene sikrer en profesjonell arena for arrangementer, og samarbeider med kulturlivet om større og mindre arrangementer og prosjekter.
- Kulturskolen gir skolekorps elever prioritert elevopptak og instrumentundervisning.

- Frisklivssentralen samarbeider med foreninger ifht. aktivitetstilbud.
- Det ytes tilskudd til LHL-huset og andre hjelpetjenester i regi av foreninger.
- Mange foreninger står på faste høringslister i forbindelse med plansaker osv....

I forhold til oppfølgingen av *de særskilte frivillighetspunktene i «For kropp og sjel»*, er følgende gjort:

- *Samarbeid skole/SFO og idrettslag/friluftslivsorganisasjoner* har inntil nå bare har vært gjennomført mer systematisk via prosjektet «Sunne og aktive liunger» på Sylling og Oddevall skoler. Noe arrangementssamarbeid har det imidlertid vært flere steder. Målet om å innarbeide prosjektet på alle skoler i løpet av kommende år, vil kunne legge grunnlag for mer samarbeid på dette området framover, noe vi foreløpig kun har drøftet løst på administrativt nivå.
- *Samarbeid mht. integrering og deltakelse for flere, samt redusert frafall i ungdomsårene, særlig innen idretten:* Vi har det siste året samarbeidet med noen idrettslag mht åpne lavterskeltilbud som løkkefotball, åpen hall mm, og har også etablert et bedre internt samarbeid i kommuneorganisasjonen for å sikre at de barn og unge som kanskje ellers ikke ville deltatt i aktiviteter, får anledning til det. Dette samarbeidet planlegges videreutviklet og økt framover via utvikling av nye tilbud og prosjektsamarbeid mellom foreningene og kultur og fritid.
- *Bedre tallgrunnlag for frivilligheten* er delvis krevende fordi mange må bidra med tall, og noen av tallene må bli litt skjønnspregede. Dette er et område der vi nå har justert ambisjonen ved å kunne supplere det kommunen kan få av lokale foreningsoversikter og medlemstall med aktivitetstimer og et grovt anslag mht. dugnadstimer basert delvis på sentral forskning som igjen kan gi grunnlag for beregning av lokal verdiskapning i løpet av 2017.

I tillegg har *faste dialogmøter* mellom frivilligheten, folkevalgte og administrasjonen kommet på plass fra 2014. I 2015 og 2016 ble disse møtene tematisk rene frivillighetsmøter, dvs uten fokus på de rent kommunale tjenestetilbudene.

Mye av *det frivillige engasjementet* er knyttet til foreningsliv som har sine egne målsettinger og aktiviteter. En del frivillighet er også knyttet til aktiviteter og tjenester utenfor det organiserte lagsarbeidet.

Utgangspunktet for samarbeid :

- Kommunen respekterer frivillighetens egenart og forutsetninger. Frivillig engasjement bygger på lyst, ikke på tvang. Det må tilrettelegges for frivillighet både i foreningsregi og knyttet til enkeltoppdrag og andre frivillige tilbud. De frivillige utenfor foreningslivet skal rekrutteres, veiledes, følges opp og tilbys egnede oppgaver. Der det er naturlig skal frivillige veiledes inn i aktuelle foreninger.
- Det skal være enkelt og meningsfylt å jobbe frivillig i Lier. Kommunen skal framstå som en nær og naturlig støttespiller for frivillige og foreninger, og kan bidra med tilrettelegging av ulik art.
- Vi ser også alltid på mulighetene for samarbeid. Men ikke alle oppgaver kan eller bør gjennomføres av frivillige. Lovpålagte oppgaver og faglig krevende oppgaver er ikke egnet og skal ikke utføres av frivillige.
- Alt som gjøres i regi av foreninger og via frivillige bidrar til å sikre et levende lokalsamfunn med aktivitetstilbud og engasjementsmuligheter for mange. Dette gir også god folkehelse, og sikrer tilhørighet, deltakelse og integrering som er viktig for oss alle.

3. Kommunen ønsker samarbeid

Kommunestyret ønsket ved behandlingen av handlingsprogrammet for 2016-19 særlig å få vurdert bruk av frivillighetsressursen innenfor omsorg og skole. Rådmannen har også bedt de ulike tjenesteområdene om å komme med sine forslag til samarbeidsområder.

Skolene ser følgende muligheter mht. samarbeid med frivillige og foreninger:

- Behov for økt leksehjelp.
- Bidrag ifht. sunne og aktive liunger; økt aktivitetstilbud og bedre matvaner for skoleelevene.
- Fortsatt skogdager, friluftsdager osv. i regi av foreninger.

Omsorgsektoren trekker fram følgende:

- Bidra til å styrke de sosiale forholdene og opplevelsestilbudet særlig for demente, men også for institusjonsboende for øvrig og hjemmeboende uten egne nettverk. Sikre gode opplevelser og stimulering i hverdagen.
- Videreføre eksisterende tiltak.

Velferdssektoren har følgende behov og ønsker mht. samarbeid med frivillige og foreninger:

- Bidra til integrering og deltakelse særlig for flyktninger.
- Bidra til deltakelse for alle mer generelt, for å styrke inkluderingsarbeidet.

Overordnet ellers

- Bidra aktivt i planleggingsfaser og konkrete samfunnsutviklingsprosjekter.

4. Prosessen fra oppdrag til forslag

I 2015 inngikk kommunen et samarbeid med Frivillighet Norge som bl.a. omfattet gjennomføring av et frivillighetsseminar der frivillige, folkevalgte og administrasjon møttes for å drøfte hva som fungerer bra og hva som er utfordringer og utviklingsbehov for frivilligheten i Lier. Oppsummeringene fra dette seminaret tydet på at mye fungerer bra i Lier, at det er stor og bred frivillig aktivitet og at det i hovedsak er et åpent og godt samspill og samarbeid med kommunen.

En av forpliktelsene fra kommunens side var likevel å sette ned en arbeidsgruppe med representanter fra frivillige, foreninger, folkevalgte og administrasjon, som kunne diskutere videre hvordan kommunens frivillighetspolitikk mer generelt kan videreutvikles på en måte som tjener felles mål, som er nyttig og ønsket av både kommunen og frivilligheten.

En slik arbeidsgruppe ble etablert vinteren 2016. Arbeidsgruppa har jobbet via møter og epost fram til høsten 2016 da skissen til denne politiske saken med frivillighetsplattform og maler for samarbeidsavtaler ble presentert og sendt på høring til foreningslivet før ferdigstilling for politisk behandling. Deretter hadde arbeidsgruppa et siste møte for oppsummering og konklusjon.

I arbeidsgruppen har følgende deltatt: Fra GBK-utvalget Hanne Garås, Per Arne Bredesen og Thomas Emil Klingen Andersen, fra Lier idrettsråd Pål Thommassen, fra Lier kulturråd Tone Christine Cook, fra DNT Drammen og Omegn Jeanette Zetterstrøm, fra frivillig sektor ellers Aksel Arnecke (Lier Pensjonistforening og Eldrerådet), Lars Larsson (Lier Røde Kors) og Heidi Sollman (Sjåstad fritidsklubb m.fl.) og fra administrasjonen/kultur og fritid Kathrine Hoem, Katrine Smemo Granlund, Ingrid Buck og Ingeborg Rivalsrud.

5. En samlet frivillighetsstrategi/plattform

Arbeidsgruppa tok raskt utgangspunkt i at vi ikke trenger lange utredninger siden mye fungerer bra. Men saken må gi bedre oversikt over frivillighetslandskapet og kommunens tilretteleggingstilbud og følge opp utfordringer nevnt i For kropp og sjel. Gruppa ønsker en mest mulig konkret og praktisk frivillighetsplattform som klargjør kommunens holdning og politikk vv frivilligheten.

Det er et viktig utgangspunkt at lag/foreninger har sin egenverdi og sine primærformål uavhengig av kommunen. Mange foreninger opplever også å ha et samfunnsoppdrag utover dette. Samarbeid med utgangspunkt i foreningers samfunnsoppdrag ønskes økt. På prioriterte områder bør samarbeidet sikres gjennom tydelige avtaler.

Aktuelle områder for nye avtaler foreslått av arbeidsgruppa før saken ble sendt på høring var:

- 1) Inkludering og deltakelse for flyktninger og innvandrere
- 2) Aktivitet for mennesker med ulike bistandsbehov (med individuell plan)
- 3) Deltakelse for utsatte barn/unge (fattigdom, psykiatri, rus...)
- 4) Tilbud til ensomme/hjelpetrengende eldre.

Arbeidsgruppa har utarbeidet forslag til Liers frivillighetsplattform med utgangspunkt i nasjonale strategier og plattformer og med blick også på andre kommunale plattformer og frivillighetspolitikk-formuleringer, bl.a. Drammen kommune sin. Forslaget har blitt tredelt:

- Grunnlaget for samspill og samarbeid, som beskriver/klargjør verdier og holdninger
- Mål og tiltak
- Skisse til en samarbeids-/partnerskapsavtale

6. Foreningslivets og frivillighetens innspill og ønsker – samt kommentarer til disse

Mange foreninger har vært representert i arbeidsgruppa og derved hatt innflytelse på saken og forslagene via dette.

Noen har levert inn supplerende skriftlige innspill:

Lier idrettsråd understreker at fokus vedr. frivillighetsarbeidet er todelt:

- Idrettens og klubbenes rammevilkår generelt
- Idrettens samfunnsansvar

Idrettsrådet er opptatt av å få best mulige rammebetingelser for klubbene, økonomisk og praktisk. Praktisk har de satt i gang noen prosesser etter dialogmøtene med klubbene i fjor høst, oppfølgingen med administrasjon og politikere i møte på Haugestad i februar 2016 og fortsettelsen med arbeidet med rulleringsarbeid med ny kommunal plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2017-21.

Når det gjelder samfunnsansvaret har vi selv tatt initiativ til å inkludere to grupper som vi tidligere ikke har hatt spesielt fokus på under visjonen «Idrett for alle»;

- Bosatte flyktninger u/19 år
- Barn og unge med spesielle behov u/19 år (ca 110 funksjonsnedsatte med personlig plan)

Det stilles spørsmål om det kunne vært interessant å se på IFO som et nytt samarbeidsområde mellom idretten og Lier kommune. Lavterskeltilbud som Åpen Hall etc. bør øke fremover.

Lier Pensjonistforening er opptatt av at tilbud for eldre blir et fokusområde for økt samarbeid, og viser til at dette passer godt sammen med målet om at eldre skal kunne bo

hjemme lenge. Eldre hjelper eldre er et godt motto. Eldre er en ressurs også mer generelt, og bør benyttes i flere sammenhenger.

Møteinnspill 17. oktober

Utkast til frivillighetspolitisk plattform og en skisse til foreliggende politiske sak ble lagt ut til høring høsten 2016, og også lagt fram som utgangspunkt for diskusjon og innspill på det årlige frivillighetsmøtet høsten 2016, som samtidig som det ble minnet om muligheten for skriftlige innspill.

På møtet ble det gitt generell støtte til forslaget, uten at dette ble et stort tema. Noen innspill ble også notert bl.a.:

- Det er viktig med fellesarenaer der ulike foreninger kan snakke sammen og knytte kontakter for samarbeid, som på det årlige frivillighetsmøtet. Mye å lære av hverandre også.
- Burde Lier etablere en egen frivillighetspris?
- Får idretten mer enn korpsene fra kommunens side?

Vi fikk inn kun fire skriftlige innspill av ulik karakter – som i tillegg til å støtte forslaget til politikk også meldte inn følgende:

Tranby skolekorps foreslår å etablere en utlånsordning for noe slagverksutstyr som kun brukes ved større oppsetninger for korpsene og som er dyrt og uhensiktsmessig å kjøpe inn av korpsene, men som kulturskolen har. De er også opptatt av å sikre tilbudet til barn av «vanskeligstilte» foreldre, og at det må finnes ordninger som sikrer at alle skal kunne delta uavhengig av familiens økonomi mm.

Lier Senioruniversitet foreslår bl.a. at kommunen også kan invitere relevante foreninger til ulike temamøter i tilknytning til offentlige tjenester og oppgaver, f.eks. energi, vei/transport, helse, planer osv. De påpeker at det finnes flere oversikter/registre over lokale foreninger som ikke nødvendigvis samstemmer eller er koordinert. Frivillige og foreningers rolle og kapasitet mht. beredskap er også pekt på.

Lier kirkelige fellesråd understreker at de spiller og fortsatt ønsker å spille en aktiv rolle i det frivillige arbeidet i Lier, og at de har et eget samfunnsoppdrag i lokalsamfunnet. På mange områder er kirkens oppdrag parallelt eller sammenfallende med kommunens, bl.a. mht. folkehelse, møtesteder og meningsfylt liv i alle faser, med en særlig omsorg overfor de vanskeligstilte. Samarbeid om arrangementer anses også godt forankret og naturlig – bl.a. knyttet til St.Hallvard, Eplefestivalen og Lierdagene.

Høvik barne- og ungdomsteater understreker at foreningen er helt avhengige av kommunal støtte for å kunne drive sin virksomhet. De er svært fornøyd med Lier kulturscene, selv om dette koster å bruke ved arrangementer. De stiller seg undrende til at kommunen har valgt å stille seg utenfor Buskerud Teater som ellers kunne bidratt med en del instruktørbistand til teatergruppa. De peker på at det er krevende å stå som oppdragsgiver for lønnede oppdrag med det ansvaret dette medfører. Også mht. kulisser og kostymer hadde samarbeid kunnet vært til stor hjelp, nå må dette sikres og koordineres av dem selv.

Kommentarer til innspillene

- Den kommunale tilretteleggingen av foreningslivets rammevilkår vil videreføres og videreutvikles innenfor de ressursrammene som fastsettes av kommunestyret både økonomisk, anleggsmessig og administrativt.
- Det noteres en positiv vilje til å inngå samarbeidsavtaler på særlige områder. Der det er grunnlag for det fra både kommunens side og fra enkeltforeningers side, vil samarbeidsavtaler

kunne sikre nye tilbud og felles satsing. Særlig fokus på samarbeid knyttet til lavterskeltilbud, tilbud til barn og unge med spesielle behov, inkludering og deltakelse for flyktninger og samarbeid med skolene mht sunne og aktive barn noteres som gode utgangspunkter for mulige samarbeidsavtaler ifht idretten. Fra høsten 2016 har vi bl.a. kommet i gang med flere åpen hall-prosjekter basert på samarbeid. Framover ser vi for oss at samarbeidet kan videreutvikles og økes til flere områder.

- «Eldre hjelper eldre», «eldre som ressurs» og «tilbud som sikrer at eldre kan bli boende lengre hjemme» er positive mål som det allerede finnes gode eksempler på bl.a. via frivilligsentralen, men som sikkert kan videreutvikles.

- Ønsket om faste fellesarenaer både for hele frivillig sektor, men også mer tematisk noteres. Minimum årlige frivillighetsmøter vil bli gjennomført. Foreningene bør og kan selv også ta initiativ og komme med egne konkrete ønsker om temamøter.

- En ny frivillighetspris for Lier vurderes administrativt som mindre aktuelt. Kulturprisen for Lier er i praksis også en frivillighetspris.

- En sammenligning av hva ulike foreninger får av tilretteleggingsstøtte fra kommunen bør utarbeides i samarbeid med foreningslivet, og også omfatte hva det koster å være aktiv innenfor ulike foreninger og disipliner. Dette bør klargjøres som del av nye plandokumenter.

- Forslaget om utlån av instrumenter til korps-oppsetninger er allerede drøftet med kulturskolen, og vil følges opp i samarbeid mellom korpsene og kulturskolen.

- Utfordringen med at det finnes mange ulike registre vedr. foreninger i Lier er kjent. Vi ønsker at foreningene skal registrere seg selv på foreningslisten som ligger på kommunens hjemmeside for der å gjøre seg synlige for allmenheten. At de også i stor grad er registrert i andre registre med andre formål er nok bare å forholde seg til og heller se på som mulige sjekksteder for best mulig samlet oversikt.

- Lier kommune har valgt å stå utenfor Buskerud teater fordi dette koster mye i forhold til hva den lokale effekten vil kunne være og flertallet av våre teatergrupper ønsker ikke å benytte Buskerud teaters tjenester. Derfor utbetaler vi heller større tilskudd direkte til de lokale teatergruppene. Dette kan vurderes endret etter behov, men store overføringer til Buskerud teater vil pt. føre til mindre lokalt. Buskerud teaters framtid er også pt. svært usikker.

7. Rådmannens sluttvurderinger

Rådmannen erkjenner hvilke store ressurser som ligger i frivillig sektor og hva som allerede gjøres i regi av foreningsliv og frivillige. Det kan ligge muligheter for å videreutvikle og øke både samarbeid og tilrettelegging for frivillighet framover, også på nye områder. Imidlertid må det ikke skapes urealistiske forventninger til at dette er lett å få til. Det krever mye både av kommunen og av de frivillige, og samarbeidet må ønskes og være mulig fra begge parter.

De kommunale virksomhetene vil ikke få glede og nytte av frivillighet uten å bruke ressurser på dette. Initiativet til å få til økt samarbeid med frivillige og foreningsliv bør derfor ligge hos den som ser behovet, og som også må tilrettelegge for frivillighet og samarbeidsavtaler med foreningsliv:

- Virksomhetene må klargjøre arenaer, forberede brukerne - og ta godt i mot / ta vare på de frivillige som bidrar.
- Der de frivillige eller foreninger har reelle utgifter knyttet til sin tjenesteyting, må også disse utgiftene kunne dekkes, slik mat-utkjøerne i dag får dekket kjøregodtgjøring.
- Materiell og varer som brukes må dekkes.
- Ved mer organisert samarbeid via faste avtaler, vil kommunen også måtte være innstilt på å dekke lønnskostnader på et eller annet vis.

Lier frivilligsentral og kulturkontoret kan bistå med tips og råd, og med nettverkskontakter og markedsføring av behovene for økt samarbeid.

For fast driftssamarbeid eller prosjektsamarbeid knyttet til prioriterte mål og tiltak, bør det inngås gjensidig forpliktende avtaler som avklarer ansvarsfordeling, mer konkret hvem som gjør hva og rammebetingelsene rundt dette. Vedlagte mal kan brukes som grunnlag for slike avtaler.

Rådmannen har vurdert det slik at følgende formål innenfor områdene skole, omsorg og velferd har høyeste prioritet de kommende to-tre årene, og at det også for disse formålene er realistisk å etablere samarbeidsavtaler siden også motivasjon og interesse fra frivillighetens side er til stede:

- Lavterskeltilbud for barn og unge
- Inkludering og deltakelse for flyktninger og innvandrere
- Tilbud til mennesker med spesielle bistandsbehov
- Tilbud til ensomme, hjelpetrengende eldre
- Aktiv deltakelse i samfunnsutviklingsprosjekter

På flere av områdene vil det være naturlig å tenke seg flere avtaler, slik det allerede finnes bl.a. knyttet til lavterskeltilbud for barn og unge via Åpen hall-samarbeidet mellom Kultur og fritid og ulike idrettslag. Mht. lavterskeltilbud og fysisk aktivitet vil skoler og barnehagers opplegg knyttet til Sunne og aktive liunger naturlig kunne inkludere samarbeidsavtaler med idretten og evt. friluftsansjasjoner.

Når det gjelder inkludering og deltakelse vil avtaler kunne være aktuelle bl.a. ifht. flyktningtjenesten, barnevern, psykisk helse m.fl. Tilbud til dem med særlige bistandsbehov vil omfatte bl.a. avtale vedr. drift av Liunggjengen og også kanskje flere virksomheter der enkle tilbud kan gi økt livskvalitet og supplere de faglig tyngre tjenestene. Det samme gjelder tilbud til ensomme hjelpetrengende eldre, og særlig i fasen før hjelpebehovene blir så omfattende at fagfolk må tyngre inn i det daglige.

Rådmannen ser også muligheter for økt samarbeid med foreninger og frivillige knyttet til de store samfunnsutviklingsprosjektene Lier står overfor. Både for å sikre bredest mulig involvering og deltakelse i planprosesser, men også for å få økt utviklingsfokus og se nye muligheter i de prosjektene som skal gjennomføres.

Rådmannen vurderer vedlagte forslag som et godt forslag til Lier frivillighetsplattform. Denne plattformen og underliggende avtaler og regler bør legges fram til orientering og med muligheter for justeringer i hver kommunestyreperiode.

Det pågår mye utrednings- og utviklingsarbeid i 2017 som direkte vil få betydning for rammevilkår og samarbeidsmuligheter i fht. frivillig sektor bl.a.:

- Politisk debatt vedr. utvidet tilgang til lokalleie mm
- Ny kommunal plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet
- Kvalitetsplan for skolen «Læring og livsmestring»
- Ny plan for helse-omsorg og velferd
- Oppdatert plan «For kropp og sjel»
- Anleggsutvikling, bl.a. knyttet til Eiksetraområdet og flere nærmiljøanlegg
- Aktivitetsutvikling, bl.a. i tilknytning til BUA (utlån av utstyr og lavterskelaktivitet som åpen hall mm)

Liers frivillighetspolitiske plattform

Vedtatt av kommunestyret 7. mars 2017

1. Grunnlaget for samspill og samarbeid

1.1 Formål

Lier kommune og frivilligheten i form av foreninger, prosjekt- og interessegrupper og enkeltfrivillige, er gjensidig avhengige av hverandre som likeverdige og selvstendige parter for å kunne bidra til gode tjenester, bred deltakelse og en ønsket utvikling av lokalsamfunnet og velferdssamfunnet.

Den frivilligpolitiske plattformen forplikter Lier kommune til å ha et aktivt og tett forhold til den lokale frivilligheten. Den skal bidra til at frivilligheten får utvikle seg hensiktsmessig på egne premisser og gir det strategiske utgangspunktet for samspill og samarbeid mellom parter.

1.2 Forankring og utgangspunkter

Prioriteringen av tilrettelegging, samspill og samarbeid er forankret i «For kropp og sjel – en melding om kultur, idrett og friluftsliv for Lier 2012-25» og i nasjonale strategier for samspill og samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor.

Det kommunale perspektivet på frivilligheten tar utgangspunkt i:

- Erkjennelsen av frivillighetens betydning i fht. aktivitet, deltakelse og inkludering, samfunnsansvar og dugnadsånd, tilhørighet og engasjement, livskvalitet og folkehelse.
- Respekten for frivillighetens særpreg og drivkrefter, motivasjon og forutsetninger. Frivilligheten har egne formål og må støttes og tilrettelegges fra kommunens side med dette som utgangspunkt. Frivilligheten styres ikke av det offentlige.
- Mulighetene som åpner seg for at kommunen og frivilligheten også kan samarbeide forpliktende om prioriterte oppgaver eller mål der det finnes felles interesser og der vi sammen kan få til mer enn partene kan klare hver for seg.

2. Visjon

Gode lokalsamfunn for alle i Grønne Lier

Alle skal kunne delta, bidra, engasjere seg og føle trivsel og tilhørighet i lokalsamfunnet. Frivillig sektor, offentlig sektor og den enkelte innbygger kan alle bidra til å opprettholde og videreutvikle gode lokalsamfunn og egne muligheter.

3. Mål og tiltak

3.1 Forutsigbare og gode rammevilkår

Foreninger skal innenfor de økonomiske og praktiske rammer som er mulige for kommunen, sikres forutsigbare og gode rammebetingelser for sin virksomhet. Det skal være enkelt å drive frivillig aktivitet i Lier. Kommunen skal tilrettelegge og være støttespiller for foreninger og frivillige slik at disse kan utøve sin frivillighet til beste for enkeltpersoner og lokalsamfunn.

Viktige kommunale tiltak er:

- Tilgang til lokaler og anlegg: Kommunen stiller skolelokaler, idrettsanlegg og andre lokaler til rådighet for frivillige organisasjoner og andre ikke-kommersielle tiltak i nærmiljøet etter fastsatte regler. Gratis treningstid/øvelser og møter på ukedager og enkle utleiebookinger skal være hovedprinsippene.
- Enkle tilskuddsordninger: Kommunen sikrer enkle og lett tilgjengelige søknadsprosedyrer og regler for tilskudd, underskudds-garantier, utlån av lokaler og utstyr, samt andre henvendelser fra foreningslivet. Søknader gis en raskest mulig behandling.
- Tilgjengelig informasjon: Kommunen holder en frivilligportal på kommunens hjemmesider oppdatert mht. informasjon om kommunale støtteordninger og bistandsmuligheter for foreninger og frivillige, hvem som jobber med hva/er rette kontakt-person for ulike formål i kommunen, og om mulige tilskuddsordninger utenom kommunen.

3.2 Dialog og samspill

God kunnskap om hverandre er nødvendig for å sikre målene for både kommunen og frivilligheten. Det skal sikres en fast arena for dialogmøter mellom kommunens foreninger og frivillige og kommunen, både folkevalgte og administrasjon. Partene skal bl.a. kunne drøfte utfordringer og muligheter for utvikling og innovasjon via samarbeid innenfor prioriterte områder i lokalsamfunnet.

Viktige kommunale tiltak er:

- Dialogmøter: Kommunen inviterer årlig til åpne dialogmøter der foreningsliv og frivillige møter kommunens folkevalgte og ansatte for utveksling av erfaringer og for debatt mht. hvordan prioriterte utfordringer eller behov kan løses. Faglig påfyll/inspirasjon kan være del av et slikt møte. For øvrig gjennomføres møter og direktedialog etter behov. Åpenhet og løsningsvilje skal prege kontakten.
- Hørings- og medvirkningsrutiner: Kommunen skal invitere til høringsinnspill i saker som angår frivilligheten direkte og i lokalsamfunnssaker der frivilligheten er en naturlig og ønsket bidragsyter.
- «Åpen dør»: Det skal være enkelt å finne og raskt å komme i dialog med kommunale kontaktpersoner via telefon, epost eller besøk.

3.3 Samarbeid og partnerskap

Kommunen kan inngå partnerskapsavtaler/samarbeidsavtaler med foreninger og frivillige på områder der dette er naturlig og ønskelig for alle parter. Avtalene skal sikre felles mål og avklarte forventninger og oppgavefordelinger. Samarbeidet må bygge på prinsippet om at frivillige ikke skal erstatte offentlige tjenester, men bidra til å øke tilbudene og kvaliteten på disse.

Aktuelle tiltak er:

- **Nye frivillige tilbud:** Der vi gjennom forpliktende samarbeid kan gi et mer omfattende, bedre eller nytt tilbud utover de kommunale tjenestene, kan partene inngå samarbeids-/partnerskapsavtaler. Slike avtaler skal ta utgangspunkt i en avtale-mal som bl.a. sikrer at formålet og oppgavefordelingen er tydelig og samarbeidsrutinene klargjort, jfr. vedlegg.
- **Foreningsdrevne tjenester og tilbud:** Der kommunen søker eller kan være åpen for ekstern tjenesteyter eller partner som del av sitt tjenestetilbud, kan også foreninger som har nødvendig kompetanse og kapasitet vurderes som leverandør dersom kommunal regelverk tillater dette. I slike tilfeller inngås ordinær kontrakt. Eksempel på dette kan være drift av SFO-ordning i idrettslagsregi eller gjennomføring av fagdager eller foredrag.
- **Informasjon om foreningslivet og aktuelle arrangementer:** Kommunen vil bidra med markedsføring av tilbud i regi av foreninger dersom informasjon er tilgjengelig. Informasjonene forutsettes sikret via foreningslivets egne oppdateringer og innspill bl.a. til foreningsregisteret og aktivitetskalenderen på www.lier.kommune.no. Her bør foreninger og grupper også henvise til aktuelle foreningsnettsider mm. for mer løpende informasjon.

Kommuneadministrasjonen og foreningslivet må sammen sikre at faktagrunnlaget vedr. lokal frivillighet holdes oppdatert og gjøres kjent bl.a. for innbyggere og folkevalgte.

Skisse til en

Samarbeids-/partnerskapsavtale

1. Avtalepartnere

Avtale er inngått mellom foreningen xx og virksomheten yy

2. Avtaleformål / Hensikten

Hva er målet? Hva skal gjøres?

3. Kommunens ansvar og oppgaver

Virksomheten vv skal tilrettelegge for gjennomføring av oppgavene ... Virksomheten skal veilede...

Virksomheten står ansvarlig for ... Virksomheten dekker utgifter til ...

Endringer meldes ... Osv...

4. Frivilliges ansvar og oppgaver

Foreningen skal gjøre ... dag/tid – omfang, innhold....

Foreningen sørger for at det alltid er noen som kommer og vet hva som skal gjøres

Evt. forfall meldes...

5. Samarbeidsrutiner

Kontakten skjer via direkte møter, mobil – epost.... Hvem og hvor ofte?

6. Varighet, revisjon og oppsigelse